

Internationale vrouwendag

SUPER Maria strijdt voor een SUPER job

Een campagne van Femmes CSC en ACV Gender¹

RIET NACKOM & MARTE BILLEN



Super Maria zwoegt haar hele leven, betaald – via haar werk – maar ook onbetaald – via allerlei huishoudelijke en gezinstaken die ook in 2023 grotendeels voor haar rekening zijn.

Super Maria werkt maar al te vaak in onzekere werkomstandigheden. Haar loon volstaat niet om rond te komen door de stijgende levenskost. Die speelt iedereen parten, maar onderzoek wijst keer op keer uit dat vrouwen een hoger risico hebben op armoede dan mannen. Dat is een weerspiegeling van collectieve en maatschappelijke keuzes, die worden versterkt door de genderstereotypen die ons zijn bijgebracht. Die keuzes hebben een impact op de huidige en toekomstige socialezekerheidsrechten van Super Maria. Het bedrag van haar werkloosheids- of ziekte-uitkering zal worden berekend op basis van haar loon ... en haar pensioen wordt de eindafrekening.

Super Maria, dat zijn jullie, dat zijn wij! Met de ACV-campagne in aanloop naar 8 maart 2023, de Internationale Vrouwendag, willen we de aandacht vestigen op de drempels die veel vrouwen ondervinden in hun economische en financiële onafhankelijkheid. Concreet gaat dit over:

- een gekozen studierichting en loopbaan
- collectieve diensten
- de verdeling van de huishoudelijke en gezinstaken binnen een koppel
- het moederschap
- (gender)stereotypen
- flexibilisering van de arbeid

Ook al vecht Maria elke dag, de loonkloof tussen mannen en vrouwen in België is nog altijd groot: 23,1%. Een loonkloof die het ACV tot nul wil terugbrengen.

Sta je voor een keuze? Denk dan zeker aan de impact op je sociale-zekerheidsrechten en je pensioen!

1. Deeltijds werk met een enorme impact op loon en sociale zekerheid

Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in deeltijdse contracten. Dat verklaart een groot stuk van de loonkloof. Deeltijds werk heeft directe gevolgen voor het loon dat je op het einde van de maand ontvangt, maar ook voor de socialezekerheidsrechten gedurende je hele loopbaan (werkloosheid, ziekte-uitkeringen, pensioen). Voor weinig mensen is deeltijds werk een vrije keuze. Vaak 'kiest' men voor een deeltijdse job, omdat er geen ruimte is in voorzieningen voor kinderen, zieke of gehandicapte familieleden, ouder wordende ouders of omdat de zorg- en familietaken thuis niet te combineren zijn met voltijds werk. Soms maken de zware arbeidsomstandigheden het onmogelijk om voltijds te werken.

IK BEN EEN
ÉCHTE
SUPER
MARIA!



... IK WERK
4/5DE OP
MIJN JOB...

... IK WORSTEL
MIJ TEGELIJKERTIJD
DOOR 'T
HUISHOUDEN...



Inkomensgarantie-uitkering

Wie een deeltijdse arbeidsovereenkomst tekent, moet door haar werkgever een formulier voor de aanvraag van een vermeerdering van het aantal uren laten invullen om recht te hebben op de inkomensgarantie-uitkering (IGU), dat is een werkloosheidstoeslag. Zo behoud je het statuut van iemand die op zoek is naar een voltijdse betrekking (in de vorm van een andere halftijdse job of een vermeerdering van de werkuren). Dankzij dat statuut krijg je een 'voltijdse gelijkstelling' voor je pensioen. Wie een deeltijdse job verliest en het formulier niet liet invullen, krijgt maar een deeltijdse werkloosheidsuitkering. Let op: als je zelf vraagt naar een contract met minder uren, heb je geen recht op een IGU, ook niet op de voltijdse gelijkstelling voor je pensioen en ook niet op extra werkuren als die beschikbaar zijn.

Ouderschapsverlof en tijdskrediet

Overstappen op een deeltijdse baan moet dus een weloverwogen keuze zijn: wie van het koppel zal deeltijds werken? Waarom? Wat zal er gebeuren in geval van scheiding? Zal ze haar zelfstandigheid kunnen behouden? Zal ze het zich financieel kunnen veroorloven om weg te gaan als ze dat op een dag wil?

Er bestaan systemen – zoals ouderschapsverlof en tijdskrediet – waarbij de persoon die deeltijds gaat werken een inkomen behoudt (ook al is dat inkomen minder hoog dan het loon) en een 'voltijdse gelijkstelling' voor het pensioen geniet. Dat wil zeggen dat de periode waarin niet wordt gewerkt, effectief meetelt voor de berekening van het pensioen. Helaas staan die systemen al jaren onder druk. De regering stelt de gelijkstellingen voortdurend ter discussie en schroefde recent het recht op tijdskrediet terug.

Als je overweegt om minder te gaan werken of om te stoppen met werken, informeer je je het best vooraf over hoe je je rechten kan behouden. Ben je nog gedekt door het ziekenfonds? Heeft dit een invloed op je pensioen of werkloosheidsuitkering? Het behoud van je financiële en economische onafhankelijkheid stelt je in staat om echte keuzes te maken in je leven.

Als vakbond vragen we daarom

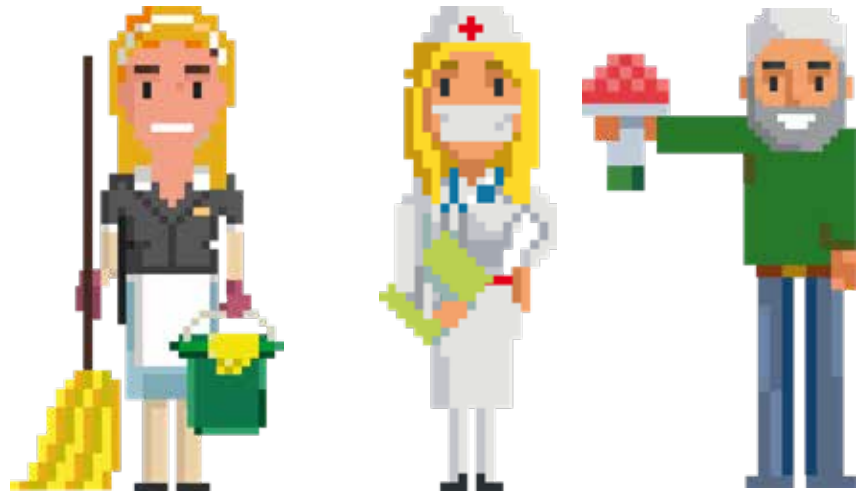
- een verlaging van de 'fulltime standaard' en de erkenning van zwaar werk
- recht op thematisch verlof, met name ouderschapsverlof en tijdskrediet
- een betere verdeling van dat verlof binnen koppels
- de gelijkstelling van die verloven voor het pensioen
- een uitbreiding en verplichting van het geboorteverlof
- een realistische kijk op een volledige loopbaan voor het pensioen

2. Essentiële en toch minder goed betaalde jobs en sectoren

Vrouwen werken niet alleen vaker deeltijds, ze doen ook andere jobs, in andere sectoren en geven minder vaak leiding. We stellen vast dat in sectoren waar vrouwen in de meerderheid zijn, de lonen lager zijn, meer deeltijdse contracten aangeboden worden en de werkomstandigheden zo zwaar zijn dat een voltijdse baan haast onmogelijk is.

De zorgsector is een sector waar vrouwen buitenproportioneel zijn vertegenwoordigd. De lage lonen en zware werkomstandigheden van bijvoorbeeld schoonmaakpersoneel en van werknemers in de kinderopvang zijn tekenend. De structurele tekorten leiden tot crisissen. De onwil van de overheid om te investeren in die sectoren, leidt ertoe dat veel alleenstaande moeders, ondanks hun job en inkomen, toch in armoede moeten leven. Betaalde zorgarbeid wordt dus schromelijk ondergewaardeerd en onderbetaald. Duizenden vacatures in die sectoren raken dan ook niet ingevuld. Vaak zijn het net de meer kwetsbare vrouwen die noodgedwongen in die ondergewaardeerde zorgberoepen terecht komen. Vrouwen met een korte scholing, met een migratieachtergrond of alleenstaande moeders en nieuwkomers vormen het overgrote deel van de huishoud- en zorgwerkers.





Als vakbond vragen we daarom

- een verhoging van de brutolonen en met name van de minimumlonen
- een toepassing van cao 35 (deeltijdse werknemers moeten voorrang krijgen als er uren bijkomen in de onderneming)
- de erkenning van de zwaarte van het werk in sectoren waar vooral vrouwen werken

3. De impact van moederschap op de loopbaan van vrouwen

Wanneer Super Maria in verwachting is, stralen haar ogen en denkt ze alleen aan haar toekomstig geluk. Die periode is nog mooier als ze enigszins met haar voeten op de grond blijft en een appeltje voor de dorst voorziet, voor haar en haar kind, waarbij ze haar economische en financiële zelfredzaamheid op lange termijn verzekert. Zo kan ze haar totale keuzevrijheid en een mooie levenskwaliteit behouden.

Volgens een studie van ULB-Dulbea in 2021 betaalt de loopbaan van vrouwen een zware prijs voor het moederschap. Het inkomen van vrouwen daalt met 43% tot acht jaar na de geboorte. Bij vaders wordt geen vermindering van die orde vastgesteld. Uit hun studie blijkt dat Belgische moeders meer dan vaders arbeidsongeschikt neigen te worden na de geboorte van hun eerste kind.

In de privésector werd het geboorteverlof (voor vader of meeouder) recent opgetrokken. Het verlengen en verplicht maken zou een doeltreffende hefboom kunnen zijn tot een gelijke verdeling van huishoudelijke taken en zorg voor kinderen. Volgens de studie zorgt het toekennen van twee weken geboorteverlof voor een aanzienlijke daling van de negatieve impact op de professionele loopbaan van vrouwen en hun gezondheid.

4. Wat als je geen werk hebt of niet kan werken?

Zonder loon loop je het grootste risico op (kans)armoede, dat geldt zowel voor mannen als vrouwen. Vooral omdat de sociale uitkeringen zich veelal onder de armoedegrens bevinden. Jongeren, werkzoekenden, eenoudergezinnen of personen met een laag opleidingsniveau zijn het meest kwetsbaar.

Langdurige arbeidsongeschiktheid bij vrouwen is de laatste tien jaar met 10% gestegen. Vooral musculoskeletale aandoeningen en stress en burn-out zijn hier de koplopers. Beiden kennen een oververtegenwoordiging van vrouwen. De gemiddelde dagelijkse uitkering (in de privésector) toont bovendien een uitkeringskloof tussen vrouwen en mannen. De loonkloof speelt hier uiteraard een rol, maar ook de gezinssituatie.

5. De eindafrekening: het pensioen

Alle gebeurtenissen en 'keuzes' in het leven en de loopbaan van vrouwen hebben gevolgen voor haar pensioen:

- de hardnekkige stereotypen rond genderrollen in onze samenleving
- de wegen die ze heeft bewandeld vanaf de schoolbanken tot het einde van haar loopbaan
- de keuze voor een bepaalde job
- deeltijds gaan werken
- haar loopbaan onderbreken om zorg op te nemen
- een opleiding (al dan niet) kunnen volgen
- ...

Wanneer ze met pensioen gaat en eindelijk wat kan uitblazen, kampt ze met een pensioenkloof van meer dan 30%. Vrouwen lopen daardoor een groot risico om financieel afhankelijk te worden van hun echtgenoot of hun kinderen.

Als vakbond vragen we daarom

- De voorspelbaarheid en stabiliteit van het pensioenstelsel, ook op het vlak van eindloopbaan
- vermindering van het aantal vereiste loopbaanjaren voor een volledige loopbaan tot veertig jaar
- een hoger minimumpensioen
- behoud en versterking van gelijkgestelde periodes
- versterking en bescherming van eindloopbaanregelingen en een nuchtere kijk op zware beroepen, preventie van zwaarte en loopbaanplanning.

Wil je meer weten over de loopbaan van vrouwen?
Surf naar www.hetacv.be/gender